

2. SVETOVNA KONFERENCA ZDRUŽENIH NARODOV O ZMANJŠEVANJU NESREČ

Second World Conference on Disaster Reduction

Mateja Berglez* UDK 502.5:614.8(049.3)

Povzetek

V mestu Kobe na Japonskem je od 18. do 22. januarja 2005 potekala 2. svetovna konferenca Združenih narodov o zmanjševanju nesreč. Ravno med konferenco so v Kobeju zaznamovali 10. obletnico potresa, v katerem je življenje izgubilo 6433 ljudi. Med konferenco so bile organizirane številne delavnice, javne razprave in okrogle mize. Na koncu je 158 delegacij iz različnih držav sprejelo Akcijski načrt za obdobje 2001–2015 in pozvalo države, naj ogroženost pred nesrečami postavijo v središče svojih politik. Na konferenci je bila sprejeta tudi deklaracija, ki med drugim priporoča, naj se preventiva pred nesrečami goji na vseh ravneh. Deklaracija tudi priznava povezavo med zmanjševanjem nesreč, trajnim razvojem in zmanjševanjem revščine. Glede na to, da je konferenca potekala manj kot mesec po katastrofi v jugovzhodni Aziji zaradi cunamijev, je bilo slišati tudi mnogo pozivov, naj se zagotovi varnejši svet.

Abstract

The World Conference on Disaster Reduction was held from 18 to 22 January 2005 in Kobe, Japan. The conference came just after Kobe marked 10 years from the temblor that killed 6,433 people in Hyogo Prefecture and surrounding areas. Numerous workshops, panel discussions and round tables on different matters relating to disaster reduction were organized during the conference. At the closing session, 158 national delegations adopted a framework for action for the period 2001 - 2015 calling on states to put disaster risk at the centre of political agendas and national policies. The conference also adopted a declaration recommending, among other things, that a culture of disaster prevention and resilience must be fostered at all levels and recognizing the relationship between disaster reduction, sustainable development and poverty reduction. Since the conference took place less than one month after the Indian Ocean tsunami disaster, the conference heard numerous voices from around the globe pledging to create a safer world.

V zadnjih dveh desetletjih je bilo po podatkih Združenih narodov na svetu posredno ali neposredno vsako leto ogroženih 200 milijonov prebivalcev (Building the resilience on nations and communities to disasters, 2005: 4). Kot lahko vidimo iz preglednice, tudi število nesreč iz leta v leto narašča, le v letu 2003 je bilo precej manj nesreč.

Izgube človeških virov in ekonomske izgube ob nesrečah iz leta v leto naraščajo in ogroženost pred nesrečami vse bolj postaja svetovna skrb. Nesreča, ki se zgodi v eni regiji, lahko ima učinke tudi v drugi in obratno. Nesreče imajo torej domino učinek in ogroženost nekega območja vpliva tudi na ogroženost drugih. Največja škoda nastane, kadar nesreče sovpadajo s psihološkimi, socialnimi, gospodarskimi in okoljskimi ogroženostmi. V naslednjih letih bo ogroženost pred nesrečami naraščala zaradi sprememb v demografiji, onesnaževanja okolja, podnebnih sprememb in epidemij, kot je virus HIV/AIDS.

* Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje, Kardeljeva ploščad 21, Ljubljana, mateja.berglez@urszr.si

Slika 1. Konferenca so se udeležili predstavniki 158 držav

Figure 1. The Conference was attended by representatives of 158 countries.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Skupaj
OECD: najbolj razvite države	91	90	77	90	102	97	132	116	128	113	1036
države vzhodne in srednje Evrope in države Commonwealtha	43	39	31	38	43	45	81	554	55	39	468
Subsaharska Afrika	47	54	62	65	89	150	216	205	190	147	1225
arabske države	21	17	21	23	20	53	59	40	71	57	382
vzhodna Azija in Tihi ocean	96	86	93	91	96	122	166	169	163	135	1217
južna Azija	66	66	74	93	101	110	109	100	128	100	947
Latinska Amerika in Karibi	48	81	65	60	80	96	107	85	117	80	819
druge države	3	8	11	10	6	11	11	12	9	10	91
Skupaj	415	441	434	470	537	684	881	781	861	681	6185

Preglednica 1. Skupno število nesreč v obdobju od 1994 do 2003, urejeno po regijah (vir: prirejeno po Statistika nesreč (Disaster statistics))

Table 1. Total number of disasters in the period from 1994 to 2003, by regions (source: adapted from Disaster statistics)

Združeni narodi ukrepanju ob nesrečah in zmanjševanju njihovih posledic že dalj časa namenjajo pozornost, saj je bila prva resolucija o naravnih nesrečah sprejeta že leta 1965.¹ V štiridesetih letih od sprejetja prve resolucije Generalne skupščine je bilo za zmanjševanje nesreč na ravni Združenih narodov sprejetih veliko resolucij. Iz vseh je mogoče izluščiti štiri glavne točke, ki se pojavljajo v vseh dokumentih:

1. zmanjševanje nesreč in ukrepanje ob nesrečah je v prvi vrsti pristojnost države, v kateri se zgodijo. Druge države lahko ponudijo humanitarno pomoč le na prošnjo prizadete države;
2. koordinator humanitarne pomoči ima mandat, da usklajuje in olajšuje mednarodni odziv na prošnjo prizadete države;
3. sistem Združenih narodov za preprečevanje nesreč mora tesno sodelovati z Mednarodno federacijo Rdečega križa in Rdečega polmeseča;
4. za izboljšanje zmoglosti mednarodnega sistema za ukrepanje ob nesrečah bo potrebno še veliko truda (Katoch, 2003: 49).

Eden od ukrepov za izboljšanje zmoglosti mednarodnega sistema za ukrepanje ob nesrečah so tudi mednarodne konference, na katerih strokovnjaki z vsega sveta izmenjajo mnenja in izkušnje, predvsem pa poskušajo na strokovni in politični ravni spodbuditi ozaveščenost o pomenu politik ukrepanja ob nesrečah. V ta namen je Generalna skupščina Združenih narodov na svojem 58. zasedanju naložila Mednarodnemu sekretariatu mednarodne strategije za zmanjševanje nesreč, da pripravi drugo (prva je bila leta 1994 v Jokohami na Japonskem) svetovno konferenco o zmanjševanju nesreč.

Konferenca je potekala od 18. do 22. januarja 2005 v mestu Kobe na Japonskem, ki ga je pred desetimi leti prizadel močan potres, v katerem je umrlo 6433 oseb. Gostitelji so udeležencem predstavili svoje izkušnje in nove

Slika 2. Poleg japonskega cesarja Akihita je bil eden izmed slavnih govorcev tudi japonski premier Dzuničiro Koizumi

Figure 2. In addition to the Japanese Emperor Akihito, the high profile speakers included the Japanese prime minister, Dzuničiro Koizumi.

¹ United Nations General Assembly Resolution, Assistance in cases of natural disasters, A/RES/2034 (XX) (1965).

Slika 3. Jan Egeland, pomočnik Generalnega sekretarja ZN za humanitarne zadeve

Figure 3. Jan Egeland, UN Under-Secretary-General for humanitarian affairs

tehnologije, ki so jih razvili za ukrepanje ob morebitnih podobnih katastrofah. Seznanili so nas tudi s preventivnimi ukrepi (npr. gradbenimi), s katerimi skušajo omiliti posledice nesreč, kar jim v zadnjih letih dobro uspeva, saj se število nesreč v njihovi državi sicer povečuje, zmanjšuje pa se število žrtev nesreč.

Konference se je udeležilo več kot 4000 udeležencev iz 158 držav in številnih nevladnih organizacij. Poleg zasedanja v plenarnem delu so bile v sklopu konference organizirane:

- tri okrogle mize na najvišji ravni o ogroženostih v prihodnje,
- posebno predavanje o katastrofi v jugovzhodni Aziji ter
- 46 predavanj v okviru petih tematskih sklopov, ki so v sklepnem dokumentu predstavljeni kot prednostna področja za dejavnosti v obdobju 2005–2015.

V sklopu konference sta bila sprejeta dva dokumenta:

- Akcijski načrt za obdobje 2005–2015 (Building the resilience of nations and communities to disasters: Hyogo Framework for Action 200 –2015) in
- Revizija Yokohamske strategije in akcijskega načrta za varnejši svet (Review of the Yokohama Strategy and Plan of Action for a Safer World).

Skladno s sprejetima dokumentoma so prednostna področja za obdobje desetih let:

1. zagotoviti, da postane zmanjševanje nesreč nacionalna in lokalna prednostna naloga z močno institucionalno podporo, ki lahko zagotavlja implementacijo;
2. odkrivanje, opazovanje in ocenjevanje ogroženosti ter izboljšanje zgodnjega opozarjanja;

Slike 4–7. Utrinki japonske kulture: (4) Demonstracija priprave čaja. (5) Grad Hi-meji (6) Tempelj v Kjotu (7) Gejši v Kjotu
 Figures 4-7. Glimpses of Japanese culture: (4) Demonstration of tea-making (5) Himeji Castle (6) Temple in Kyoto (7) Geishas in Kyoto

3. uporaba znanja, inovacij in izobrazbe za gradnjo varne družbe in večjo odzivnost na nesreče na vseh ravneh;
4. zmanjševanje temeljnih virov ogrožanja;
5. večja pripravljenost na nesreče za učinkovito odzivanje.

V Akcijskem načrtu za obdobje 2005–2015 je kot temeljni cilj opredeljeno precejšnje zmanjšanje posledic nesreč: zmanjšanje izgub življenj in negativnih učinkov nesreč na socialnem, ekonomskem in ekološkem področju. Uresničevanje tega cilja pa zahteva visoko politično podporo ter dejavno delovanje vlad, regionalnih in mednarodnih organizacij, civilne družbe (vključno s prostovoljci), zasebnega sektorja in znanstvene skupnosti. Jan Egeland, pomočnik generalnega sekretarja Združenih narodov za humanitarne zadeve, je državam, ki jih ogrožajo nesreče, predlagal, da 10 % sredstev, ki jih namenijo za odpravo posledic, raje porabijo za zmanjševanje ogroženosti, torej preventivo.

V sklopu posebnega plenarnega zasedanja o katastrofi v jugovzhodni Aziji, ki je manj kot mesec dni pred konferenco zahtevala več kot 300.000 življenj, je bila sprejeta Skupna izjava o nesreči v Indijskem oceanu: zmanjševanje ogroženosti za varnejšo prihodnost (Common statement of the Special Session on the Indian Ocean Disaster: Risk Reduction for a Safer Future). Kljub pobudam nekaterih držav po individualni akciji je bilo sklenjeno, da je treba na tem območju zgraditi sisteme zgodnjega opozarjanja pod mednarodnim okvirom z upoštevanjem izkušenj, pridobljenih pri gradnji sistema zgodnjega opozarjanja v Tihem oceanu. Ob tem pa je treba upoštevati lokalno prebivalstvo, saj samo tehnologija brez sodelovanja ljudi ne more zagotoviti učinkovitega opozarjanja na nesreče.

Največ nesreč se zgodi v državah v razvoju, zato je v sklepnih deklaraciji (Hyogo Declaration) poudarjen vpliv posledic nesreč na trajnostni razvoj. Poudarjeni sta tudi implementacija in dejstvo, da je treba od besed k dajanju, saj se od prve svetovne konference za zmanjševanje nesreč, ki je bila pred 10 leti, število nesreč in žrtev nesreč ni zmanjšalo.

Po Strategiji Združenih narodov »Za varnejši svet v 21. stoletju« so nevarnosti in nesreče v sodobnem svetu neizogibne in vseh tveganj ni mogoče odstraniti. Obstajajo pa številni tehnični ukrepi, tradicionalni načini ravnanja in splošno znane izkušnje, ki lahko zmanjšajo obseg in posledice nesreč za ljudi, gospodarstvo in družbo kot celoto. Treba se je samo zavedati, da ukrepi za zmanjševanje nesreč niso dodaten, nepotreben strošek, temveč pomembna naložba za našo skupno prihodnost.

Viri in literatura

1. Katoch, Arjun (2003) International natural disaster response and the United Nations. International disaster response laws, principles and practise: reflections, prospects and challenges. International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. Geneva.
2. Building the resilience of nations and communities to disasters: Hyogo Framework for action 2005–2015 (www.unisdr.org/wcdr/official-doc/intergov-official-docs.htm, 14. 2. 2005)
3. Statistika nesreč (Disaster Statistics) (<http://www.unisdr.org/disaster-statistics/introduction.htm>, 18. 2. 2005)